

MREŽA ZA OČUVANJE KITOVA I MORSKIH KORNJAČA U JADRANU

Mreža za očuvanje kitova i morskih kornjača u Jadranu (NETCET) je projekt financiran u sklopu IPA Jadran CBC Programa, unutar Prioriteta 2 „Prirodni i kulturni izvori i sprječavanje rizika“.

Glavni cilj ovog programa prekogranične suradnje je jačanje održivog razvoja jadranske regije kroz usklađenu strategiju djelovanja među partnerima iz zemalja programom obuhvaćenog područja.

Posjetite web stranicu:
www.adriaticipacbc.org

KRATKI PREGLED

1. Razvoj Jadranske Radne skupine za izvanredna stanja: rezultati sastanka u Chioggi
2. Novi centri za hitnu pomoć i oporavak morskih kornjača u Hrvatskoj
3. Obnovljeni Centar za oporavak morskih kornjača u Puli, Hrvatska
4. Podizanje javne svijesti ribarskih zajednica u Albaniji
5. Započele su NETCET obrazovne aktivnosti za učenike!
6. Grad Venecija pokreće novu dobru praksu za NETCET projekt

1. Razvoj Jadranske Radne skupine za izvanredna stanja: rezultati sastanka u Chioggi

Jadransko je more poluzatvoreno more specifičnih morfoloških i geografskih značajki. Te karakteristike, uz nekoliko antropičkih aktivnosti poput pomorskog prometa, istraživanja nafte i ljudske prisutnosti uzduž cijele obale, povećavaju mogućnost pomorske katastrofe u ovom području. Iz tog razloga, projektom NETCET predviđena je određena aktivnost u cilju stvaranja Radne skupine za izvanredna stanja, kao što su masovna uginuća, ekološke katastrofe i svi neprirodni slučajevi koji uključuju skupinu kitova i morske kornjače u Jadranskom moru. Ova akcija također zadovoljava institucionalne indikacije, poput ACCOBAMS Preporuka 4.16.

Prvi sastanak organiziran je u Chioggi, u ožujku 2014. godine između NETCET partnera uključenih u ovu specifičnu akciju kako bi podijelili znanje, protokole, zakonodavstvo i opremu koja će se koristiti prilikom tih događaja. U posljednjih nekoliko godina zabilježeno je svega nekoliko takvih slučajeva, a uzroci

većine bili su prirodni (npr. neobična masovna uginuća). Međutim, razlog velike zabrinutosti je sve veći broj dozvola za seizmička istraživanja izdanih na obje obale. Gotovo sve države koje okružuju Jadransko more spremne su se suočiti s ekološkim katastrofama poput izlivanja nafte te je suradnja jadranskih obalnih država već osigurana specifičnim protokolima, poput Subregionalnog Plana intervencija za sprječavanje, pripravnost i reakciju na veće incidente onečišćenja Jadranskog mora. Slijedeći postojeće konvencije, tri sjeverno-jadranske države Italija-Slovenija-Hrvatska potpisale su trilateralan ugovor za udruživanje svojih snaga, stručnosti, opreme i mjera reakcija protiv incidenata koji uzrokuju ili bi mogli uzrokovati zagađenje Jadranskog mora na području pod njihovom nadležnosti.

Počevši od sastanka u Chioggi, prilikom stvaranja Jadranske Radne skupine za izvanredna stanja ovakvi ugovori biti će nužno uzeti u obzir kako bi se predložilo uključivanje ostalih jadranskih zemalja povrh Hrvatske, Slovenije i Italije, te određenih protokola, tijela koordinacije na licu mjesta i popisa stručnjaka za morski biljni i životinjski svijet, posebno morske kornjače i morske sisavce, kao što je predviđeno preporukama ACCOBAMS-a.

Nadalje, svim će NETCET partnerima biti upućen poziv za prisustvovanje na specifičnoj radionici o koordiniranju i upravljanju nesvakidašnjim događajima uginuća kitova, po mogućnosti dostupnoj i u prijenosu, koja će biti organizirana u prosincu 2014. u Padovi. Početkom 2015. godine u okviru projekta NETCET planiran je sastanak u Puli (HR): tijekom ovog događaja bit će predstavljen prijedlog osnivanja Jadranske Radne skupine za izvanredna stanja.

U međuvremenu, svi stručnjaci uključeni u projekt surađuju u provedbi znanstvene i tehničke mreže na području Jadrana stvorene NETCET projektom, kako bi se na koordiniran način suočili sa svim događajima nasukavanja.

Sandro Mazzariol – Sveučilište u Padovi

2. Novi centri za hitnu pomoć i oporavak morskih kornjača u Hrvatskoj

Jedan od glavnih ciljeva NETCET projekta je jačanje tehničkih kapaciteta za oporavak i liječenje morskih

kornjača. U Hrvatskoj, Državni zavod za zaštitu prirode organizira i vodi Nacionalni sustav za dojavu i praćenje uhvaćenih, usmrćenih, ozlijeđenih i bolesnih strogo zaštićenih životinja. U okviru Sustava za dojavu i praćenje, tijekom 2010. i 2011. razvijen je Protokol za strogo zaštićene morske životinje (sisavci, kornjače i ribe hrskavičnjače) te su duž jadranske obale i otoka osnovane veterinarske klinike i ambulante za prvu pomoć. Veterinarske klinike i ambulante koje djeluju kao centri hitne pomoći ili pomoćni centri hitne pomoći za morske kornjače razlikuju se ovisno o njihovoj lokaciji i interventnim snagama. Hrvatski veterinarski institut i Veterinarski fakultet također su uključeni u mrežu protokola. Zahvaljujući projektu NETCET, opremljeni su veterinarski centri hitne pomoći u Puli, Rijeci, Senju, Pagu, Zadru, Šibeniku, Splitu, Korčuli i Dubrovniku, dok se pomoćni centri nalaze u Krku, Malom Lošinju i Braču. Veterinarsko je osoblje prošlo obuku od strane ključnih stručnjaka sa Sveučilišta u Padovi s ciljem poboljšanja i standardizacije veterinarske njege, kirurških pristupa, protokola autopsije i upravljanja u slučajevima nasukavanja kitova i morskih kornjača.

Osim ovog obrazovnog programa, svaki od centara hitne pomoći i pomoćnih centara hitne pomoći opremljen je u svrhu jačanja kapaciteta njihove tehničke intervencije, malom veterinarskom opremom (instrumenti), malom

laboratorijskom opremom i potrošnim materijalom, ručnim GPS uređajem, fotoaparatom, zamrzivačem, plastičnim spremnicima, akvarijskim grijačima i ručnicima, ovisno o potrebama.

Zahvaljujući ovoj mreži centara, od siječnja 2013. do lipnja 2014. hospitalizirano je 10 morskih kornjača, dok su prikupljene 74 mrtve jedinke. Ukoliko je uginula životinja bila u dobrom stanju, napravljena je autopsija u centru za hitnu pomoć ili pri Hrvatskom veterinarskom institutu. Sedam morskih kornjača uspješno se oporavilo u jednom od centara i pušteno je natrag u more, dok su tri jedinke poslane na duži oporavak u Centar za oporavak morskih kornjača u Puli (vidi sljedeći članak).

Nakon obuke i poboljšanja kapaciteta tehničke intervencije naše mreže centara hitne pomoći te povrh aktivnosti podizanja svijesti različitih ciljnih skupina koje se provode u okviru projekta NETCET, primijetili smo vidljiv porast učinkovitosti centara hitne pomoći i sustava dojava. Vrlo dobar primjer je slučaj morske kornjače koja se oporavljala u centru za hitnu pomoć u Splitu: kornjačina prednja peraja bila je omotana najlonskom vrpcom, što je rezultiralo procesom nekrotizacije. U splitskom centru za hitnu pomoć uspješno je izvedena amputacija, a kornjača je svoj oporavak nastavila u odgovarajućem bazenu za oporavak morskih kornjača u Nacionalnom parku Brijuni, pod nadzorom NETCET partnera Edukacijskog centra o moru u Puli. Sada je kornjača u vrlo dobrom stanju i ukoliko ostane tako, u jesen ove godine planirano je njezino puštanje u more.

Jasna Jeremić – DZZP (State Institute for Nature Protection)

3. Obnovljeni Centar za oporavak morskih kornjača u Puli, Hrvatska

Morski obrazovni centar Pula (MEC) je nevladina organizacija koja je od 2006. godine zadužena za Centar za oporavak morskih kornjača. Jedna od aktivnosti kao partnera projekta NETCET, bila je obnova Centra, koji je 24. travnja 2014. predstavljen javnosti. Događaj je započeo govorom predsjednice MEC-a Pula, dr. Milene Mičić, koja je pozdravila publiku nakon čega je ispričala nešto više o povijesti MEC-a Pula i Centra. Nakon predstavljanja projekta, njegovih aktivnosti i ciljeva, uslijedio je obilazak obnovljenog Centra. Među gostima koji su prisustvovali događaju valja spomenuti dr. Matiju Frankovića, ravnatelja hrvatskog Državnog zavoda za zaštitu prirode, koji je ujedno i partner u projektu, te Kristinu Fedel Timovski, voditeljicu Odsjeka za informiranje, međunarodnu suradnju i europske politike Grada Pule.

Centar za oporavak morskih kornjača nalazi se na prvom katu Fort Verudele, austro-ugarske tvrđave iz 1886. godine. Prije obnove, Centar je na raspolaganju imao samo jednu prostoriju s infrastrukturom za istodobni oporavak najviše šest kornjača, bez adekvatnog sustava filtriranja i samo s podvodnim grijačima za zimsko vrijeme.

Danas, Centar za oporavak morskih kornjača ima tri prostorije (soba za oporavak, laboratorij i soba za prvu pomoć te učionica) s autonomnim sustavom filtriranja i grijanja bazena za kornjače.

Kapacitet je povećan na 9 bazena, a oporavak i dijagnostika za kornjače poboljšani su zahvaljujući novim instrumentima za analizu krvi. Obnovljena je i sva oprema (vage, mjerne trake, posuđe i sl.) kao i stolovi za pregled (za provjeru stanja kornjače i dnevnu njegu). U obrazovne svrhe otvorena je nova prostorija od 40m² s izvješnim plakatima o biologiji morskih kornjača, te edukativnim zaslonom u kombinaciji s dječjim kutkom. Danas se u Centru nalaze dvije kornjače, "Sara" s gastrointestinalnim ozljedama i "Severina", kornjača zaplijenjena u Vranjicu, u Splitu od strane Ministarstva zaštite prirode. U petak, 20. lipnja 2014. četiri su kornjače puštene iz Centra prilikom godišnjeg događaja puštanja u organizaciji MEC-a.

Osim obnove, tijekom tri godine provedbe projekta provode se sljedeće aktivnosti MEC-a Pula: podizanje svijesti vozača brodova tiskanjem i distribucijom plakata među hrvatskim lukama, organiziranje događaja puštanja oporavljenih kornjača te pružanje informacija o kornjačama prilikom posjeta Centru.

Karin Gobić, Aquarium Pula i MEC Pula (Aquarium Pula and Marine Educational Centre Pula)

4. Podizanje javne svijesti ribarskih zajednica u Albaniji

Dužina albanske obale procijenjena je na oko 427 km, s brojnim ribarskim zajednicama grupiranim u četiri glavne luke: Shengjin, Drač, Valona i Sarande. Također, postoji nekoliko malih skupina ribara koje se nalaze u nekim manjim obalnim mjestima. U okviru NETCET projekta radna skupina Albanskog društva herpetofaune (HAS) susrela se s ribarima u prve tri luke koje pripadaju Jadranskoj obali kao i s dvije male skupine ribara u mjestima Patok i Rodon.

Susreti su počeli u jesen 2013. godine i još uvijek traju. Tijekom ovih sastanaka, predstavnici HAS-a bili su u mogućnosti sastati se s oko 100 ribara. Isprva su predstavljeni ciljevi projekta NETCET i doprinos HAS-a kao jednog od albanskih partnera. Zatim su stručnjaci HAS-a objasnili neke biološke i ekološke pojedinosti pokušavajući potaknuti kod ribara razumijevanje važnosti koju morske kornjače imaju za okoliš. Također, objašnjen je i utjecaj čovjeka na okoliš te njegovih negativnih aktivnosti koje povećavaju rizik od izumiranja pojedinih živućih vrsta. Nadalje, ribari su izviješteni o gubitku bioraznolikosti kao posljedici pogrešnog načina iskorištavanja prirodnih resursa.

Drugi dio sastanaka fokusira se na demonstracije o tome na koji način morsku kornjaču koju nađu kako pluta u moru ili čak zapletenu u mrežu ribari mogu izvaditi na brod. Također je prikazano rukovanje i puštanje kornjača, ispravan položaj prijevoza do i iz mora, kao i neki drugi zdravstveni problemi povezani s njima. Istraživači su objasnili važnost ribara u politici očuvanja ovih životinja koje su već uvrštene među globalno ugrožene prema Međunarodnom savezu za očuvanje prirode. Pokušali su ih uvjeriti da najveći napor za očuvanje morskih kornjača neće doći od albanske vlade ili znanstvenih skupina, već od strane onih koji se s kornjačama susreću svaki dan, od ribara.

Tijekom ovih sastanaka podijeljeni su distributivni proizvodi poput majica s prikazom ispravnih postupaka

rukovanja, letaka i torbi koje su pripremili WWF-Italija i Grad Venecija, a na albanski jezik preveo HAS. Plakati pod nazivom "Kako ribari spašavaju morske kornjače" osmišljeni od strane WWF-Italija, pričvršćeni su na ribarske brodove i javna mjesta u lukama (čak i na mjestima gdje ribari piju kavu nakon povratka s mora): bitne upute o pružanju pomoći ozlijeđenim životinjama, kao i ostale potrebne informacije o morskim kornjačama i kitovima izložene su na tim strateškim mjestima. Ovaj materijal trebao bi pomoći ribarima u naporima za očuvanje, prilikom pronalaska ozlijeđene kornjače na pučini.

Ovakvi sastanci nastaviti će se s ostalim malim skupinama ribara duž albanske obale, a HAS planira organizirati i drugi niz sastanaka sa svim skupinama ribara u albanskim lukama koje su posjetili do sada, pokušavajući utvrditi učinkovitost prvih sastanaka.

Vilma Piroli, HAS (Herpetofauna Albanian Society)

5. Započele su NETCET obrazovne aktivnosti za učenike!

U okviru podizanja svijesti javnosti i promocije tema o kitovima i morskim kornjačama u Jadranu, projektom NETCET obuhvaćeni su i učenici osnovnih i srednjih škola. Značaj povećanja senzibiliteta djece ribara, vozača brodova i svih korisnika mora u cjelini, od ključne je važnosti za projekt.

Zaposlenici centara za oporavak i hitnu pomoć projekta NETCET od proljeća ove godine održavaju sastanke s učenicima u Italiji. Nastavu potpomažu tri vrste plakata i multimedijjskih alata (video i power point prezentacije). Teme koje se obrađuju s djecom uglavnom obuhvaćaju biološke i ekološke značajke vrsta morskih kornjača i morskih sisavaca koji obitavaju u Jadranu, s posebnim naglaskom na probleme s kojima se susreću zbog ljudskih aktivnosti.

Interes djece bio je vrlo visok, međutim, osim produblivanja znanja i poticanja entuzijazma prema ovim životinjama, ovim se aktivnostima prvenstveno želi povećati svijest o njihovoj odgovornosti i razumijevanju kako na jednostavan način, održivim življenjem i poštovanjem prema okolišu mogu pomoći očuvanju ovih morskih vrsta. Na primjer, plastični materijal nepropisno odbačen u more ili na plažu, može prouzročiti velike zdravstvene probleme kornjačama i dupinima koji ga progutaju; kao rezultat, male geste poput odgovarajućeg recikliranja otpada mogu spasiti morske životinje.

Rehabilitacijski centar u Riccioneu kojim upravlja Zaklada Cetacea, već je organizirao 34 sata nastave u različitim razrednim odjeljenjima, u kojima je do sada sudjelovao 471 učenik. Nastava će se nastaviti i sljedeće školske godine (2014./2015.).

U pokrajini Veneto, školska nastava organizirana je u Prirodoslovnom muzeju u Veneciji namjenski određenom od strane Grada Venecije, koordinатора projekta NETCET: predavanjima je obuhvaćeno stotinjak učenika i njihovih nastavnika koji su sudjelovali u aktivnostima i igrama fokusiranim na morske kornjače. Nastavnici i učenici koji su prisustvovali ovoj obrazovnoj aktivnosti zamoljeni su da prenesu naučeno cijeloj školi. Obrazovna oprema sastavljena od crteža, plakata i

multimedijskih prezentacija može biti predstavljena polaznicima drugih razreda, te ponovno iskorištena sljedećih godina.

Antonio Socci, MSN (Venice Natural History Museum) i Valeria Angelini, Cetacea Foundation

6. Grad Venecija pokreće novu dobru praksu za NETCET

Jedan od važnih ciljeva Grada Venecije je zaštita skupine kitova i morskih kornjača koje se nađu u Jadranskom moru, nailazeći na prijetnje uzrokovane ljudskim aktivnostima. Svake se godine veliki broj ovih životinja, ozlijeđenih ili uginulih, nasukava na venecijanskim obalama. Iz znanstvenih i ekoloških razloga, važno je znati njihov položaj i put kroz Jadransko more uz podršku baze podataka u kojoj bi bilo prikazano svako opažanje.

Stoga je Grad Venecija odlučio spojiti projekt NETCET s drugim venecijanskim projektom pod nazivom „Atlas lagune“, pokrenutim 2002. godine na inicijativu Odjela za opservaciju lagune i teritorija Grada Venecije

(<http://www.silvenezia.it/>).

„Atlas lagune“ je web portal koji omogućuje pristup ekološkim zemljopisnim podacima o venecijanskoj laguni u produkciji mnoštva javnih tijela. Ovaj projekt predstavlja radni i obrazovni alat za zaštitu i očuvanje lagune, te njezinog zaleđa i mora pod venecijskom nadležnosti. Iako je laguna područje od prioritarnog interesa za „Atlas“, ekološki podaci koji se odnose na slivnost bazena i obalnih voda su također uključeni. Ključni cilj

„Atlasa“ je okupiti i organizirati informacije u posjedu zasebnih tijela koja prikupljaju podatke, kako bi raznolikost korisnika (građani, stručnjaci te razne institucije) dovela do jedne, zajedničke baze informacija.

„Atlas“ se sastoji od niza interaktivnih karata o nekoliko značajki okoliša, opisanih tekstovima, tablicama, ilustracijama i vanjskim bazama podataka. Ove karte su nastale zahvaljujući doprinosu nekoliko partnera koji dijele bazu ekoloških podataka. Spomenute baze podataka dostupne su i besplatne svima. Danas na provedbi „Atlasa“ surađuje 12 partnera. Svaki od njih provjerava i ažurira svoje podatke putem interneta koristeći licence kompatibilne s Open Definition-om, prema kojem je podatak otvoren ukoliko su svi u mogućnosti koristiti ga, ponovno ga upotrijebiti i slobodno ga redistribuirati. Jedino ograničenje je navođenje izvora i redistribucija na isti način. Baza podataka prikuplja se u 453 sloja, ujedinjena u 11 tematskih područja. Slojevi se mogu preklapati jedan preko drugoga dopuštajući usporedbu između nekoliko baza podataka.

Zahvaljujući suradnji Prirodoslovnog muzeja, Grad Venecija radi na stvaranju još jednog sloja posvećenog opažanjima morskih kornjača. Svako opažanje bit će prikazano točkom koordinata i opisano obrascem koji sadrži datum i vrijeme opažanja, vrstu morske kornjače, i druge zanimljive informacije, poput ozljeda, smrti itd. „Atlas“ je stalno u doradi.

Grad Venecija će poboljšati bazu podataka o moru kako bi se opažanja usporedila s drugim slojevima, poput onog koji se odnosi na onečišćenje ili ljudsku prisutnost, te tako na dinamičan način razvile procjene, razumijeli uzroci i posljedice ozljeda, smrti ili jednostavno provjerila prisutnost morskih kornjača u određenom dijelu Jadranskog mora.

Također, ova dobra praksa može poslužiti kao podrška venecijskom centru za oporavak koji će uskoro biti otvoren na otoku Lido... ali to je druga priča!

Carla Santoro, Grad Venecija

NOVOSTI

Sljedeći sastanak partnera u Tirani (Albanija): 1.-2. listopada 2014.

Sljedeći sastanak partnera, čiji je domaćin HAS, održat će se u listopadu 2014. u Tirani, Albanija. Ovaj će događaj biti prilika NETCET partnerima za ocjenu već postignutih rezultata i planiranje daljnjih koraka za realizaciju ciljeva projekta.

The project is co-funded by the European Union,
Instrument for Pre-Accession Assistance.

Contact

City of Venice

European Policies Division

San Marco 4299
30124 Venice - Italy

info@netcet.eu

+39 041 2747826 / 7830 / 7834

www.netcet.eu

www.facebook.com/NETCETproject

This Newsletter has been produced with the financial assistance of the IPA Adriatic Cross-Border Cooperation Programme. The contents of this Newsletter are the sole responsibility of the City of Venice and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the IPA Adriatic Cross-Border Cooperation Programme Authorities.